

AA AIIA
-SN-GNC
ASANAGINICA

2.0

UVODNIK

Nema tog srednjoškolskog profesora, umjetnika i radnika u kulturi koji se ne bi složio s konstatacijom da je neuralgična točka srednjoškolskog obrazovanja podzastupljenost umjetničkih predmeta u kurikulumu. Dio je tog problema i potpuni izostanak praktične nastave iz likovne kulture na čijoj bi se podlozi razvijalo samoizražavanje mladih i nalazili novi modusi njihove socijalizacije. Usporedba s kurikulumima drugih zemalja suočava nas s rigidnošću i konzervativnošću tretmana vizualne kulture u hrvatskom obrazovnom sustavu. U Francuskoj je, primjerice, obavezan jedan pregledni umjetnički predmet, dok se učenici dodatno obrazuju na satovima vizualne umjetnosti, glazbe, kazališta, filma i povijesti umjetnosti koje biraju prema vlastitom senzibilitetu. U Finskoj je pak razvijen poseban sustav javnih škola u kojima se srednjoškolci redovito obrazuju u području arhitekture, filma, videa, likovnih umjetnosti, glazbe, književnosti, cirkuske umjetnosti, plesa i teatra. Tek jedan sat likovne umjetnosti tjedno, koliko broji službena satnica u Hrvatskoj (i to u gimnazijskim programima, dok u stručnim školama, izuzev onih umjetničkih, niti toliko), stavlja nas na dno Eurostatovih statistika.

Zaostajanje za progresivnijim umjetničkim programima bilo je ključna motivacija za pokretanje projekta *Pro(iz)vedi mladost u kulturi*, a intencija uvođenje praktične nastave iz vizualnih umjetnosti kroz jednokratni pilot projekt. Činjenica da je Islamska gimnazija dr. Ahmeda Smajlovića poduprla projekt aktivnom participacijom i nije iznenađujuća s obzirom na to da profesori entuzijasti otvaraju prostor za kulturno-umjetničke programe kroz brojne izvannastavne aktivnosti. Uz to, teorija i povijest umjetnosti zastupljeni su u redovnom programu dva školska sata tjedno: uz obaveznu likovnu umjetnost koja je u našem kurikulumu izrazito zapadnocentrična, učenici pohađaju i nastavu islamske kulture i civilizacije koja kroz interdisciplinarni pristup pokriva kompleksnost kako znanstvenog tako i teološkog utemeljenja umjetnosti islamskog kulturnog kruga. Dodamo li tome još i praktičnu nastavu iz likovnih umjetnosti koja je oko balade Hasanaginica okupila učenike drugog, trećeg i četvrtog razreda s interesom za likovno izražavanje, Islamska gimnazija se u školskoj godini 2017./18. plasirala na sam vrh srednjoškolskih obrazovnih ustanova po zastupljenosti umjetnosti u izvannastavnim aktivnostima.

Knjiga koju držite u ruci finalni je produkt likovnog radioničkog programa *Hasanaginica 2.0* u kojem su se književnost i likovna umjetnost čvrsto ispreplele. Ona pokazuje potencijal likovne umjetnosti kao alata u savladavanju obaveznog školskog gradiva koji se lako može primijeniti i na druge književne sadržaje iz kurikuluma. Zadaci koje smo prolazili na radionici pokrivaju širok spektar pristupa i postupaka iz područja grafičkog dizajna i oblikovanja knjige koja u islamskoj kulturi ima centralno mjesto. Prevođenje pojedinih dijelova balade u likovni jezik otkriva nam svu brojnost likovnih rješenja za koje su učenici crpili inspiraciju iz raznih izvora. U nekim slučajevima odnosi među likovima svedeni su na apstraktne odnose među bojama, u drugima pak postoji jasna referenca na tradicionalne izričaje, kao što je kaligrafija, ili na suvremene, kao što je japanski strip. Specifična tipografska rješenja u kojima karakter slova odražava karakter likova iz balade o Hasanaginici (i njihove međusobne odnose) te srednjovjekovni monogrami u kojima su se slova ispreplela s ilustracijama odražavaju senzibilitete učenika prema oblikovanju pisma. Dok u okviru obavezne nastave arapskog jezika kroz četiri godine savladavaju arapsko pismo, ovaj im je tip vježbi omogućio kreativno i zaigrano istraživanje u kojem su se granice između znaka i slike zamutile. Neki su ih zadaci odvlačili u drugim smjerovima i otvarali im dotad nepoznate svjetove. Dvojaka je stoga funkcija ovog tipa radionica: s jedne strane ona omogućava nadogradnju postojećih znanja i razvijanje interesa koje je dosadašnje obrazovanje već pobudilo, a s druge ona učenicima daje priliku da nešto pokušaju prvi put. To nas podsjeća da su svi umjetnici ili umjetnice, pa i oni najznačajniji, imali svoj prvi pokušaj, svoje greške i razvojni put. Uloga obrazovnog sustava trebala bi biti da taj put prokrči za sve one koji će ga uporno slijediti do kraja, ali i za one koji će skrenuti dalje, u druge sfere. Nadamo se da će ova umjetnička knjiga poslužiti učenicima kao daljnja motivacija za likovno stvaralaštvo i kreativno istraživanje, a profesorima i kulturnim radnicima kao argument u zalaganjima za otvaranje obrazovnog sustava prema umjetničkoj praksi i većoj zastupljenosti povijesnih i teorijskih predmeta iz područja umjetnosti.

EDITORIAL

No high school teacher, artist or cultural worker would disagree that the sore spot of high school education is the lack of art classes in the curriculum. Part of the problem lies in the absence of practical art classes, which serve to build up the self-expression of young people and develop new frameworks for their socialisation. There are many countries whose curriculums face us with the extent of the rigidity and conservatism with which the Croatian education system treats visual culture. For example, the education of French students does not consist only of mandatory classes, but is also supplemented with classes on visual arts, music, theatre, film and art history. French students are also allowed to pick their classes according to their liking and inclinations. Finland has a special system of public schools where high school students are educated in the fields of architecture, film, video, visual arts, music, literature, circus art, dance and theatre. The single art class per week (in grammar schools, there are even fewer art classes in vocational schools, with the exception of art schools), mandated by the official schedule, places Croatia at the bottom of the Eurostat list.

Croatia's inability to keep up with more progressive art programs has served as key motivation behind the *(Per)forming Youth in Culture project*, with the intent of introducing practical visual arts classes through a one-time pilot project. It is not at all surprising that Dr Ahmed Smajlović Islamic Secondary School has supported the project through active participation, given that its teachers nourish cultural and art programs through numerous extracurricular activities. Art theory and art history are also represented through two mandatory classes per week. In addition to the Eurocentric art covered by the Croatian curriculum, students also attend classes on Islamic culture and civilisation, and an interdisciplinary approach is employed in order to address the complexity of the scientific and theological foundations of artistic creation in the Islamic Cultural Circle. The practical art classes within the workshop *Hasanaginica 2.0* that have brought together the artistically inclined second, third and fourth grade students around the subject of Hasanaginica, put the Islamic Secondary School at the top of high school education institutions in terms of art representation in extracurricular activities for the 2017/2018 school year.

The book in your hands is the final product of the *Hasanaginica 2.0* art workshop, a project where literature and visual arts are intricately intertwined. It is an important indicator of the potential of art to serve as a tool in mastering mandatory schoolwork, which can easily be applied to other literary content from the curriculum. The workshop covers a wide range of topics from the fields of graphic design and book manufacturing, central to the Islamic religion and culture. The act of translating parts of the ballad into a visual language reveals a wide range of artistic solutions, for which students have drawn inspiration from various sources. In some cases, relationships between characters are reduced to abstract relations between colours, while others point to clear references to the tradition of calligraphy or different idioms, such as the contemporary Japanese manga. The students' sensitivity to shaping the script is reflected in the distinct typography, in which the characters of letters reflect the characters of the ballad's protagonists (and their interrelationships), as well as in the medieval monograms, in which letters interlace with illustrations. And while the students at the school are taught the Arabic script through mandatory lessons, this type of exercise encourages creative and playful research, in which the boundaries between the character and the image are blurred. Other exercises have followed different paths and perhaps shown the students new worlds, something which has proved to be extremely important. This type of workshop serves two functions: on the one hand, it enables the expansion of previous knowledge and the development of interests already promoted by standard education, and on the other hand it provides students with the opportunity to try something for the first time. We are reminded that all artists, even the greats, have had to try something for the first time, make mistakes and follow their own path of development. The education system should pave the way for those who will follow the path to its very end, as well as for those who will venture further, into unexplored territories. We hope that this art book will serve as further motivation for artistic creativity and creative research in students, and that it will provide teachers and cultural workers with an argument in their efforts to change the system.

O E E I U O I E E O
ŠT S B'JL - GR ZLNJ?
A U E I A U A U O I
-L S SN'JZ, -L S LBTV?
A U E I E I O O U I
D S SN'JZ, VĆ B KP NL,
A U O I E I O E E I
LBTV VĆ B PLTJL.
I U E I I U A U O I
NS SN'JZ, NT S LBTV,
E O A O A E A A A E
NG ŠTR -G -SN--G.
O O U E U A A I U I
N BLJ - RNM LJTM.
O A I A A E I E I A
- BLZ G MTR - SSTRC,
A U O A O I A E O A
- LJBVC D STD N MGL.

A I U E A A O E I O
KD L M | RNM' BL| BL,
E O U A E O U I O O
TR PRČ V|RN| L|B SV| |:
E E A E U O U E O U
"N ČK| M - DVR B'|LM.
I U O U I U O U O U
N - DVR, N - RD MM!"
A A U A E I A U E A
KD KDN R'|Č RZM|L,
O E A A U O I I A A
|Š | |DN - T| MSL STL
E A A E O A O O O A
|K STD KN| -K DVR:
I O E E A A A I I A
- PB|Ž -SNGNC,
A A O I U E I E E E
D VRT LM KL NZ PNDŽR.
A O U E E E E O E
Z N|M TRČ DV'| ĆR D|V|K:

A I A E I A A O A A
"VRT NM S, ML M|K NŠ,
I E O O A O A A A A
N| -V BB -SN--G,
E A I A I O O I E E
VĆ DDŽ PNTRVĆ-BŽ!"
I A I E A A A I I A
- VRT S -SN--GNC,
E E E A A U O O A A
TR S V|Š BRT -K VRT.
A O A E E I E A O E
"D, M| BRT, VLK SRMT,
I E A E O E E O I E
GD M ŠL| -D PTR DC!"
E E U I E O O I I A
BŽ MČ, N GVR NŠT,
E E A A U E E I O E
VĆ S MŠ - DŽP SVN
I A I O I U O O E A
- VD N|| KN|G -PRŠĆN|,
A U I E O U O E A E
D -ZML| PTPN V|NČN|,
A E I E A I U A A E
D GR S N|M M|C -ZTRG.

A A U A I U O U I A
KD KDN KN|G PRČL,
A E I A U E O U I A
DV | SN - ČL L|BL,
A E E E U U E A I A
- DV'| ČR - RMN LC,
A A A I U E I I I O
- S MLHNM - BŠC SNKM,
O E I E I A O E O A
-D'|LT S NKK N MGL,
E E A A A U E UEO
VĆ | BRTC Z RK -Z
I E A E I O A A IO
- |DV | S SNKM RSTV,
E E E A E I A O I A
TR | MĆ K SB N KN|C,
O E E E O U I E O U
S N|M GRD DVR B|LM.

U O U E A O E E A A
- RD | ML VR'|M STL,
A O E E I E E U A A
ML VR'|M, N ND|L| DN,
O A A A I O O A O A
DBR KD, - -D RD DBR,
O U A U O E A I A A
DBR KD PRS S SVH STRN,
A A E E I O I A I A
- N|VĆ -MTSK KD|.
A U A E A U O E O I
KDN S BRT SVM ML:
A A O E E E I A A O
"-|, TK T N ŽLL, BRC,
E O E E A A A I O A
NM| MN DVT Z NKG,
A E U A A O E O E
D N PC |DN SRC M|
E A U I I O I E O E
GLD|Ć SRTC SV|!"

AI EEE AAE IA
-L BŽ N H|Š NŠT,
E U AE IO O A II
VĆ N| D| -MTSKM KD|.
O AUA AU E O AE
|Š KDN BRT S ML|Š,
A O IE IA EE IE
D N|| PŠ LSTK B'|L KN|G,
A E AE IO O A II
D | ŠL| -MTSKM KD|:
EO AE EO O A AE
"D|V|K T L'|P PZDRV L|Š,
AU II EO E O AE
- - KN|Z L'|P T ML|Š,
A OUI O OU AOE
KD PKPŠ GSPD SVTV
U O UA OI A EO U
DG PL'DVK NS N D|V|K:
AA UE AI IO OA
KD BD -G MM DVR,
E EI IOIE OE
NK N VD SRTC SV|."

A AII EA IA OE
KD KD| B'|L KN|G DĐ,
OO UE AE OUIO
GSPD | SVT PKP,
AEUI EE O EO U
SVT KP, GRD P D|V|K.
O O AI OI O EO E
DBR SVT DŠL D D|V|K
I AOE O AII OE
- ZDRV S PVRTL S N|M.
AA IIAI IO OA
- KD BL -G MM DVR,
EEE E E EA EAU
DV'| | ĆRC S PNDŽR GLDH,
A AIA I UI OAU
- DV SN PRD N| -SHĐH,
EE OO AI OOA U
TR SV|| M|C GVRH:
A IA E IA A OA A
"VRT NM S, ML M|K NŠ,
A I EI UI AI AO
D M TB -ŽNT DM!"

A O U A A A I I A
KD T ČL -SNGNC

A E I I A O O O I A
STR|ŠN SVTV GVRL:

O O A E A O A E I A
"BGM BRT, SVTV STR|ŠN,

U A I I O E U A O A
-STV M KN| -Z DVR,

A A U E I O I E O E
D DR|M SRTC M|."

O U I U E O A O A A
SV| DC L'P DRVL:

A O I U A E O A E E
SVKM SNK NZV PZLČN,

A O E I O U O O A E
SVK| ČR ČH D PL|N,

A A O E U E I I I U
- MLM - BŠC SNK,

E U A E U O E A I E
N|M ŠL| -BŠK HL|N.

A O E A U A A A A A
- T GLD |NK -SN--G,

E O I E O A I A O A
TR DZVL| D DV SN SV|:

O E A O I O I E O E
"HD'T -M, SRTC M|,

A E E E I O A I A A
KD S NČ SMLVT N VS

A A A A A A O A
M|K VŠ, SRC HRĐVSKG!"

A O U A A A I I A
KD T ČL -SN-GNC

E I I E U E U U I A
B'ILM LCM - ZMLJ -D'RL,

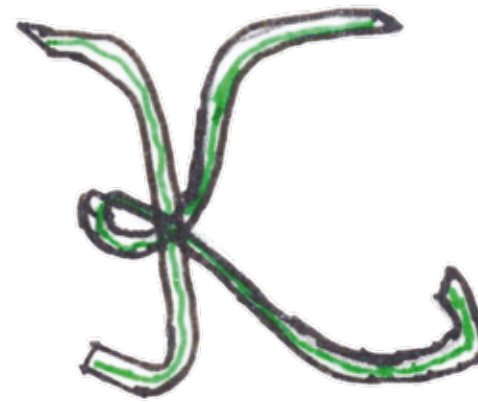
U U E E U O A A I A
-SPT S I S DŠM RSTVL

O A O I E A U I O A
-D ŽLST GLD|Ć SRT.

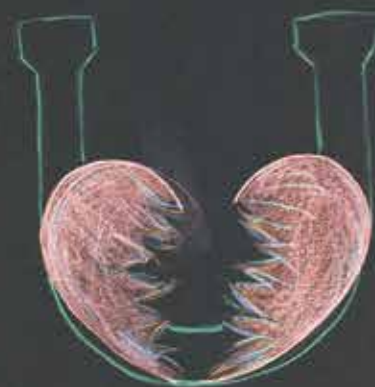
to se b'jeli u gori zelenoj?
Al su sn'jezi, al su labuťovi?
Da su sn'jezi, već bi okopnuli,
Labuťovi već bi poletjeli.
Nisu sn'jezi, niť su labuťovi,
Nego řator age Asan-age.
On boluje u ranami ljuťim.
Oblazi ga mater i sestrice,
a ljuťovca od stida ne mogla.

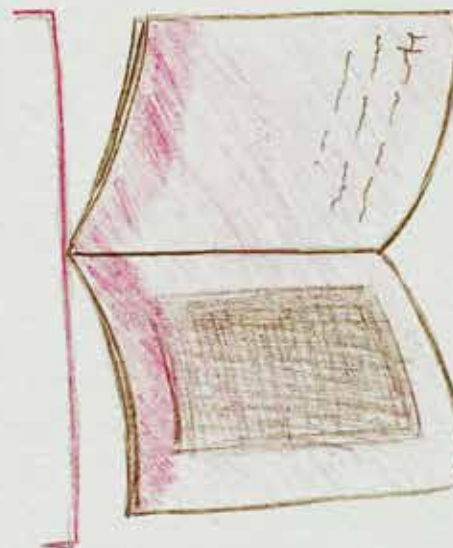
ad li mu je ranam' bolje bilo,
Ter poruča vjernoj ljubi svojoj:
"Ne čekaj me u dvoru b'jelomu.
Ni u dvoru, ni u rodu momu!"
Kad kaduna r'ječi razumjela,
Još je jedna u toj misli stala
Jeka stade konja oko dvora:
I pobježe Hasanaginica,
Da vrat lomi kule niz pendžere.
Za njom trču dv'je ćere djevojke:
"Vrati nam se, mila majko naša,
Nije ovo babo Hasan-aga,
Već daidža Pintorović-beže!"
I vrati se Hasan-aginica,
ter se vješa bratu oko vrata.
"Da, moj brate, velike sramote,
Gdi me šalje od petero dice!"
Beže muči, ne govori ništa,
Već se maša u džepe svione
I vadi njoj knjigu oprošćenja,
Da uzimlje potpuno vjenčanje,
Da gre s njime majci uzatrage.

ad kaduna knjigu proučila,
Dva je sina u čelo ljubila,
A dv'je ćere u rumena lica,
A s malahnim u bešici sinkom,
Od'jelit se nikako ne mogla,
Već je bratac za ruke uzeo
I jedva je s sinkom rastavio,
Ter je meća k sebi na konjica,
s njome grede dvoru bijelomu.

rodu je malo vr'jeme stala,
Malo vr'jeme, ni nedjelju dana,
Dobra kada, i od roda dobra,
Dobru kadu prose sa svih strana,
A najveće imotski kadija.
Kaduna se bratu svome moli:
"Aj, tako te ne želila, braco,
Nemoj mene davat za nikoga,
Da ne puca jadno srce moje
Gledajući sirotice svoje!"
Ali beže ne hajaše ništa,
već nju daje imotskom kadiji.
Još kaduna bratu se moljaše,
da njoj piše listak b'jele knjige,
da je šalje imotskom kadiji:
Djevojka te l'jepo pozdravljaše,
A u knjizi l'jepo te moljaše,
Kad pokupiš gospodu svaťove
Dug pol'duvak nosi na djevojku:
Kada bude agi mimo dvora,
nek ne vidi sirotice svoje.

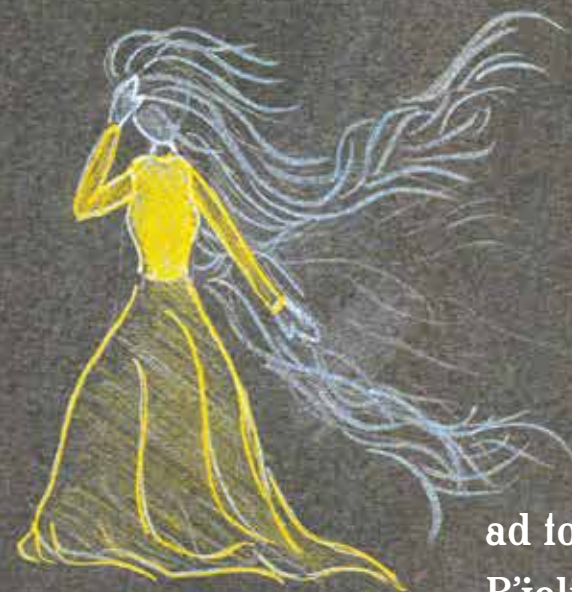
ad kadiji b'jela knjiga dođe,
Gospodu je svate pokupio,
Svate kupi, grede po djevojku.
Dobro svati došli do djevojke
I zdravo se povratili s njome.
A kad bili agi mimo dvora,
Dv'je je ćerce s pendžera gledahu,
A dva sina prid nju ishođahu,
Tere svojoj majci govorahu:
"Vrati nam se, mila majko naša,
da mi tebi užinati damo!"

ad to čula Hasanaginica
Starješini svačov govorila:
"Bogom brate, svačov starješina,
ustavi mi konje uza dvora,
da darujem sirotice moje."
Svoju dicu l'jepo darovala:
Svakom sinku nazve pozlaćene,
Svakoj ćeri čohu do poljane,
A malome u bešici sinku,
Njemu šalje uboške haljine.

to gleda junak Hasan-aga,
Ter dozivlje do dva sina svoja:
Hod'te amo, sirotice moje,
Kad se neće smilovati na vas
Majka vaša, srca hrđavskoga!"

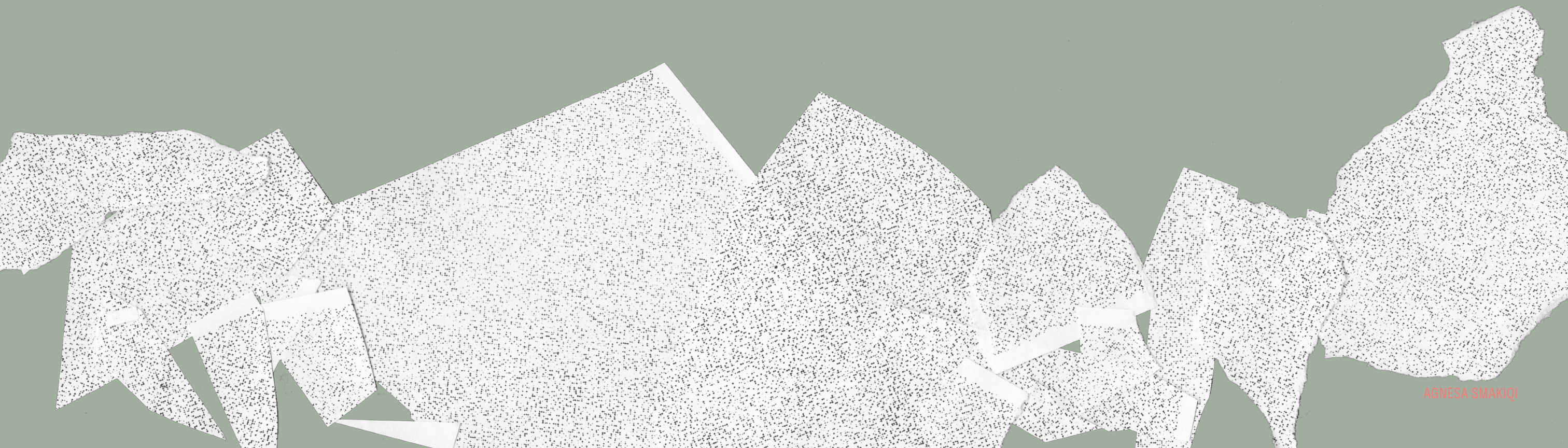

ad to čula Hasan-aginica
B'jelim licem u zemlju ud'rila,
Uput se je s dušom rastavila
Od žalosti gledajuć sirota.

ASAN

AGI

NICA

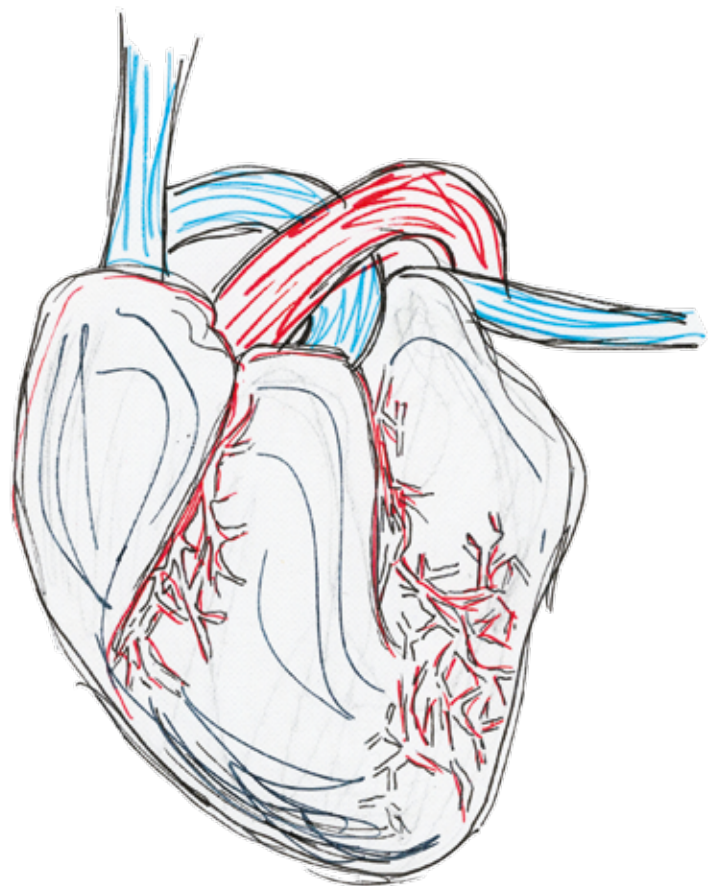

AGNESA SMAKIQI

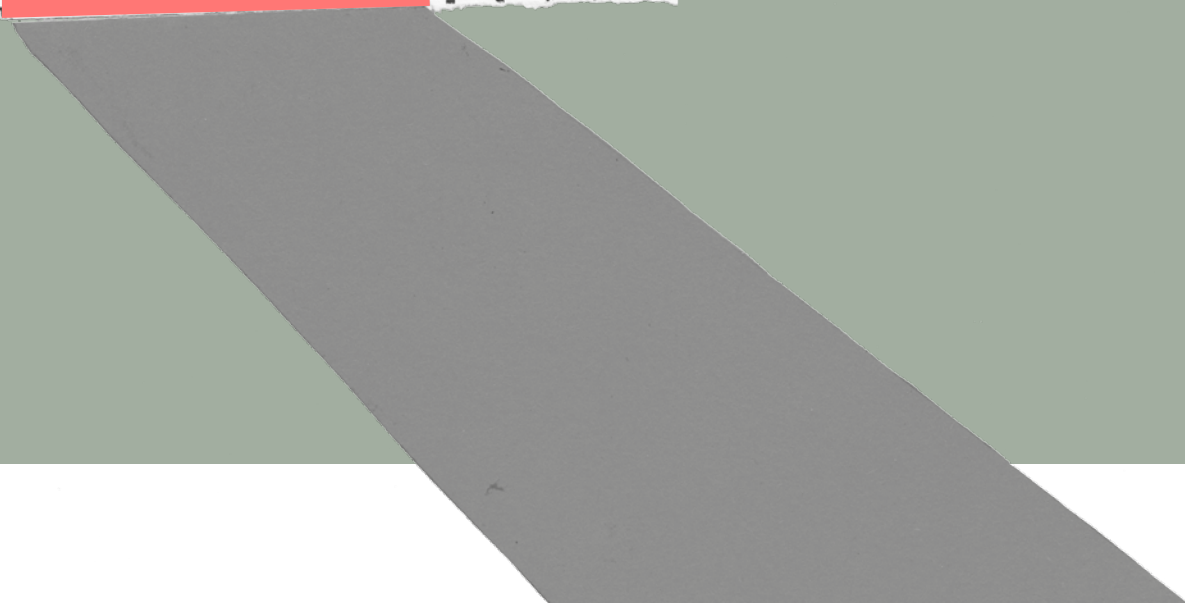
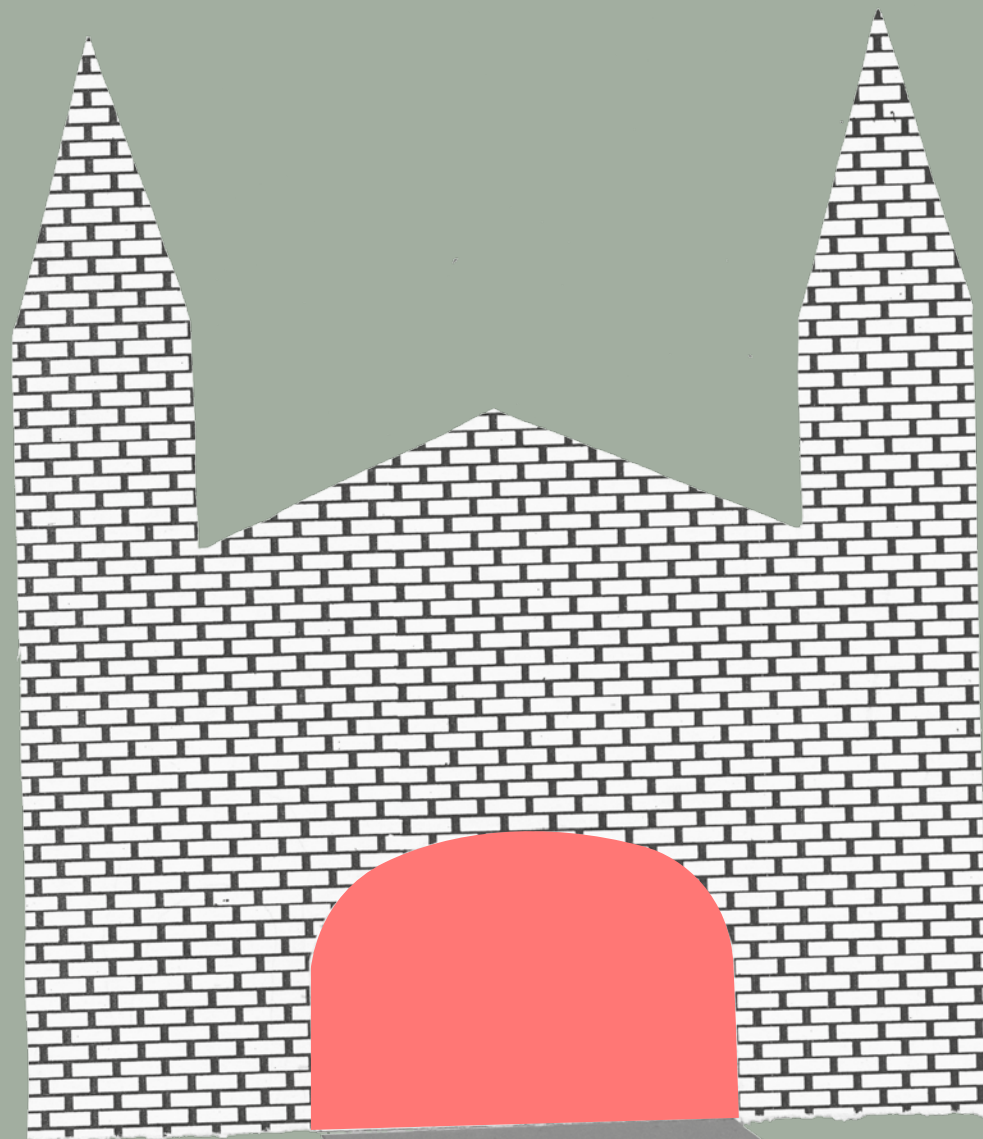

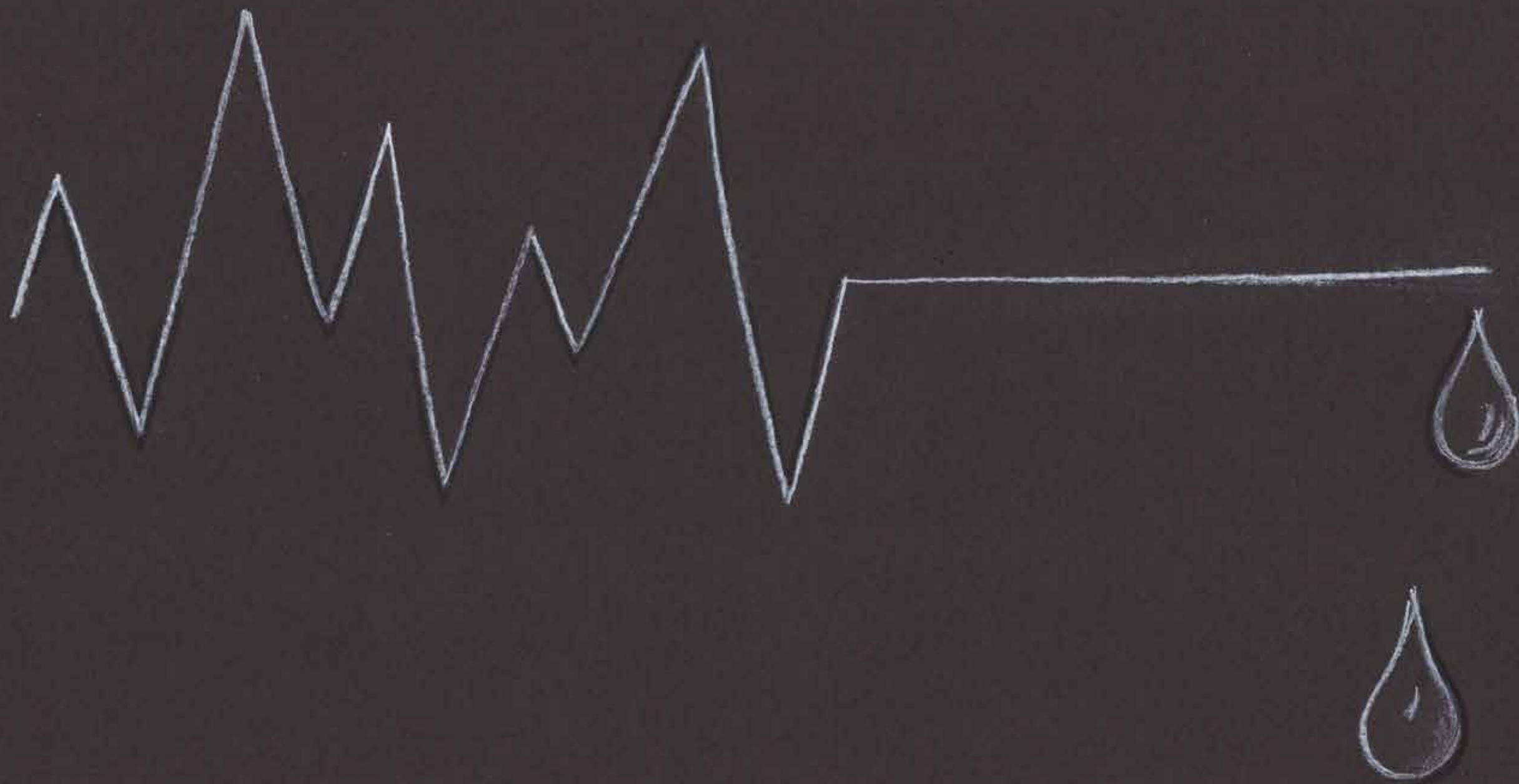

IMPRESSUM

Nakladnik:
[BLOK]
Adžijina 11, 10 000 Zagreb
www.blok.hr

Naklada:
300 komada

U knjizi su objavljeni radovi sljedećih učenika
Islamske gimnazije dr. Ahmeda Smajlovića:
NEJLA BALTIĆ
TANIA HAFIZOVIĆ
HANAN HASANBEGOVIĆ
AMR KADRIJU
UBEIDA MEHMEDOVIĆ
HARUN RAHMANOVIĆ
ABDULRAHMAN SALEM
HAMZA SALEM
AGNESA SMAKIQI
SARA ZULIĆ

Voditeljice radionice *Hasanaginica 2.0*:
NINA BAČUN
ROBERTA BRATOVIĆ
(OAZA)

Suradnica pedagoginja:
prof. IVA SABOLIĆ

Urednice umjetničke knjige:
NINA BAČUN
ROBERTA BRATOVIĆ
(OAZA)

Uvodni tekst:
IVANA HANAČEK
ANA KUTLEŠA
VESNA VUKOVIĆ

Prijevod uvodnika na engleski jezik:
IVANA ACKIE

Autorice projekta *Pro(iz)vedi mladost u kulturi*:
IVANA HANAČEK
ANA KUTLEŠA
VESNA VUKOVIĆ

Nositelj projekta:
BLOK

Radionica *Hasanaginica 2.0* održavala se u prostorima
Islamske gimnazije dr. Ahmeda Smajlovića u Zagrebu,
Umjetničke organizacije OAZA i knjižnice Hrvatske
akademije znanosti i umjetnosti.

HVALA:
Zahvaljujemo ravnatelju Islamske gimnazije dr. Ahmeda
Smajlovića Mevludiju Arslaniju koji je podržao projekt i
prihvatio izazov njegovog održavanja u školi. Posebna
mu hvala na prepoznavanju važnosti umjetničkog obra-
zovanja u srednjoškolskom sustavu.
Velika hvala tajnici škole Amini Nanić na pomoći pri
sakupljanju dokumentacije bez koje ne bi bilo moguće
provesti projekt na administrativnoj razini. Zahvaljujemo
i Tamari Runjak, kustosici Zbirke rijetkih i starih knjiga
koja se čuva u knjižnici Hrvatske akademije znanosti
i umjetnosti.

Umjetnička knjiga *Hasanaginica 2.0* je objavljena
u sklopu projekta *Pro(iz)vedi mladost u kulturi*.

Više informacija o europskim strukturnim fondovima
pronađite na: www.strukturnifondovi.hr

Sadržaj umjetničke knjige *Hasanaginica 2.0* isključiva
je odgovornost BLOK-a.

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog
socijalnog fonda.

ISBN 978-953-95317-9-7

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne
i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 000997857.

Knjiga je besplatni primjerak i ne smije se prodavati.

Zajedno do EU fondova

NEJLA BALTIĆ
TANIA HAFIZOVIĆ
HANAN HASANBEGOVIĆ
AMR KADRIJU
UBEIDA MEHMEDOVIĆ
HARUN RAHMANOVIĆ
ABUDULRAHMAN SALEM
HAMZA SALEM
AGNESA SMAKIQI
SARA ZULIĆ